

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJSKOG DRUŠTVA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

(Bjelovar, Čakovec, Čazma, Grabrovnica, Kalinovac, Koprivnica, Križevci, Kumrovec, Kutina, Sesvete, Trakošćan, Varaždin, Varaždinske Toplice, Veliki Tabor, Virje i Zelina)

TEHNIČKO UREDNIŠTVO

Stručni kolegij Gradskog muzeja Bjelovar

Glavni i odgovorni urednik: Goran Jakovljević

Tehnički urednik: Željko Vukčević

Uređivački kolegij: Goran Jakovljević (Bjelovar), Miroslav Klemm (Varaždin), Smiljka Marčec (Čakovec), Rastko Pražić (Kutina) i Antun Stišćak (Koprivnica)

Muzejski vjesnik izlazi jedanput godišnje. Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo. Za sadržaj i lekturu tekstova odgovaraju autori.

Glasilo solidarno financiraju muzeji sjeverozapadne Hrvatske.

Nakladnik: Gradski muzej Bjelovar

Za nakladnika: Božidar Gerić

Tisak: COLORPRINT Bjelovar

Broj 13 - ožujak 1990.

God. XIII.

Naklada: 900 komada

Naslovna stranica: Keltski novac iz Ribnjačke kraj Bjelovara, 1. st. pr.n.e.

A-990/92

open air with exhibitions that describe various aspects of our peasant's life at the end of the 19th century.

The Veterans' of War and Youth Centre built in 1974 has also provided new convention and entertainment facilities.

The main task of our promotional activities has been to attract as many visitors as possible and to provide necessary conditions to fulfill

their specific requirements. The activities of our museum and the whole Memorial Park have been presented in our mass media in order to establish a new image of Kumrovec not only as a cultural and historical venue, but as an attractive convention, tourist, sport and recreation centre.

Translated by: Ivan Broz

Stjepan HAJDUK, Zavičajni muzej Varaždinske Toplice

Prezentiranje novih znanstvenih rezultata o termalnom vrelu Varaždinskih Toplica

Po koncepciji svojega osnivača i prvog voditelja mr. ph. Josipa Čabriana Zavičajni muzej Varaždinske Toplice prati i prezentira sve dostupne znanstvene spoznaje o starodnevnom naselju i lječilištu Varaždinske Toplice. Ažurnost i efikasnost u tom pogledu iskazana je i 1989. kada su prezentirane nove znanstvene spoznaje o termalnom vrelu – prirodnom čimbeniku i temeljnoj odrednici Varaždinskih Toplica.

Još donedavno u Muzeju davan je primat Gorjanovićevoj teoriji po kojoj je ovdašnje termalno vrelo nastalo postvulkanskom aktivnošću na sjecištu dvaju velikih rasjeda. Prezentacija ovoga bila je više nego skromna: u velikoj dvoetažnoj vitrini, uz ostali geološki, paleontološki i mineraloški materijal vezan uz termalno vrelo, bilo je izloženo i nešto malo eruptivnih tufova.

Međutim, u proljeće 1989. objelodanjen je 2. svezak "Radova" Zavoda za znanstveni rad JAZU Varaždin (Varaždin, 1988.) s raspravom dr. Antuna Šimunića iz zagrebačkog Instituta za geološka istraživanja, pod naslovom "Geološko-tektonska osnova termalno-mineralnih vrela u Varaždinskim Toplicama". Tu je A. Šimunić novim dokazima s geološkog aspekta snažno podupro drugu teoriju, koju je od 1940. zastupao Stanko Miholić: da je vrelo Var. Toplica vadoznog porijekla, nastalo od površinskih voda koje su prodrle u zemljine slojeve.

A. Šimunić razložno zaključuje da se akumulacija, cirkulacija i zagrijavanje termalne vode vrši u slojevima trijaskih dolomita i dolomitiziranih vapnenaca između sjevernih obronaka Kalničkog gorja i južnih obronaka Varaždinsko-topličkog gorja. Ovi slojevi su neotektonskim pokretima savijeni pa se spuštaju na dno sinklinale i penju na tjeme antiklinale. Na kalničkom Ljublju ovi slojevi su erozijom izbili na površinu, a u Var. Toplicama dopiru 20-50 m blizu površine. Naknadnim procesima ovi slojevi dobili su kolektorska svojstva. Po njima voda ponire do oko 1300 m dubine. Mehanizam termalnog vrela zasniva se na spojenim posudama i hidrostatskom tlaku. Da bi voda prešla put koji je zračnom linijom samo oko 5 km, potrebno je najmanje 20.000 godina. Naposljetku, A. Šimunić potpuno anulira Gorjanovićevu teoriju iznoseći činjenicu da su eruptivni tufovi iz Var. Toplica stariji od 25 milijuna godina, dok od nekakve mlađe vulkanske aktivnosti nema ni traga.

Pošto je Šimunićeva rasprava u ZMVT temeljito "prožvakana" i uz konzultacije s meritornim stručnjacima ocijenjena kao izuzetno znamenit znanstveni doprinos, prišlo se prezentaciji. Najprije je u tjedniku "Varaždinske vijesti" od 01. 06. 1989. u rubrici "Kultura" objavljen oveći članak popularizatorskog karaktera kao informacija široj javnosti. Iza toga ovaj znanstveni rezultat uključen je u

knjižicu "Sto godina Dobrovoljnog vatrogasnog društva Varaždinske Toplice", izdanje ZMVT. Naposljetku, izvedena je i konkretna prezentacija u Muzeju, u balneološkoj zbirci.

Iz naprijed spomenute velike dvoetažne vitrine odstranjeni su primjerci eruptivnih tufova pa se dobilo malo više mjesta za ostale izložke. Tu su stavljene i nove, vizuelno prikladnije legende. Nad samom vitrinom obješen je pano 200 x 70 cm. Glavni izložak na njemu je geološki profil iz Šimuniceve rasprave: trostruko uvećan, pojednostavljen i efektno izveden u sedam boja. Time je cirkulacija termalne vode zorno predočena, a mehanizam vrele postaje jasan svakom posjetitelju. Pomoćni izložak je uvećani isječak karte-specijalke sa naznačenom trasom tijeka vode. Jasno, tu su i pripadajuće legende: središnja

tematska i dvije pomoćne. Pano je vizuelno uravnotežen i tematski zaokružen velikom starom fotografijom termalnog vrele prije 1953. (prije početka arheoloških istraživanja) te je to ujedno i prirodna veza između balneološke i arheološke zbirke.

Tako je u ZMVT ažurno prezentirana relevantna znanstvena inovacija a dio postava balneološke zbirke, u skromnim prostornim uvjetima, izložen je kao cjelovita i zaokružena muzejska tema. To je ujedno jedan od više pomaka u transformaciji zastarjelog postava u ZMVT prema prezentaciji sukladnoj zahtjevima moderne muzeografije.

Dunja ŠARIĆ - BLEDŠNAJDER, Etno-muzej Staro selo Kumrovec

Osvrt na problematiku depoa u Starom selu Kumrovec

Deponiranje muzejske građe u prostore određene za depoe, problem je većine naših muzeja i njihovih muzealaca. Na žalost, depoi su kod nas ne rijetko vlažni i mračni podrumi, uski hodnici, tijesni i nepristupačni tavana, ili samo natkriveni prostori u blizini muzejske zgrade. S tim u vezi javlja se i niz problema oko održavanja takvih "depoa" i osnovnih uvjeta koji su potrebni za očuvanje muzejskog fundusa. U takvim je uvjetima muzejskim stručnjacima, kustosima, konzervatorima i preparatorima otežan, a često i onemogućen rad na očuvanju i zaštiti eksponata, a taj bi rad trebao biti osnova postojanja svakog muzeja.

I muzejski radnici Starog sela Kumrovec, bez presedana našeg jedinstvenog muzeja in situ, već se godinama suočavaju sa sličnim problemima vezanim uz nedostatak depoa i odlaganja eksponata u muzejski neadekvatne prostore. Tako veliki fundus depoa sve tri zbirke u muzeju, etnografske, povijesne i

zbirke umjetničkih slika, svakim danom sve više podliježe lošim klimatskim uvjetima i nesistematiziranoj deponaciji.

Depo umjetničkih slika sadrži 163 slike renomiranih jugoslavenskih autora a smješten je u preuređenoj gospodarskoj zgradi nekadašnje staje, posebno uređene za tu namjenu.

U povijesnoj zbirci upisan je u knjigu inventara 71 eksponat, dok mnogobrojne fotografije, karte, dokumenti i predmeti, iako evidentirani, čekaju bolja vremena i pravi depo gdje će biti smješteni i prema muzejskim propisima pravilno klasificirani.

Od 2700 eksponata etnografske zbirke, 1200 eksponata izloženo je u 15 stalnih muzejskih ekspozicija, a većina ih je deponirana u 4 obnovljena gospodarska objekta čiji interijeri nisu obuhvaćeni muzejskom namjenom, jer ovi su objekti eksponati sami za sebe, dovoljni da prezentiraju povijesno kulturnu